

Asia: VN/17575/2021-OKM-72

Luonnos hallituksen esitykseksi SORA-säännösten muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Näkemyksenne esitykseen sisältyvistä ehdotuksista

Suomen Psykologiliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta SORA-säännösten muuttamisesta. Psykologiliitto katsoo esityksen vastaavan useisiin nykyisen sääntelyn soveltamisessa tunnistettuihin epäselvyyksiin. SORA-sääntelyllä puututaan opiskelijoiden sivistyksellisiin perusoikeuksiin ja oikeuteen suorittaa tutkinto, minkä vuoksi sääntelyn tulee olla tarkkarajaista, oikeasuhtaista ja opiskelijan oikeusturvan näkökulmasta ennakoitavaa.

Psykologiliitto pitää kannatettavana SORA-prosessin vireilletulon täsmentämistä. Nykytilassa menettelyn käynnistymiseen liittyvät käytännöt ovat vaihdelleet korkeakoulujen välillä, mikä on voinut heikentää opiskelijoiden oikeusturvaa ja yhdenvertaista kohtelua.

Psykologiliitto korostaa, että opiskelijan siirtäminen toiseen koulutukseen sidotaan opiskeluoikeuden peruuttamispäätökseen. Muutos vahvistaa opiskelijan oikeusturvaa tilanteissa, joissa opiskelija on aiemmin voinut siirtyä pois koulutuksesta ilman valituskelpoista päätöstä itse SORA-asiassa.

Psykologiliitto kannattaa useiden muiden tavoin opiskelijan oikeuden jälkiohjaukseen kirjaamista lakiin ja muistuttaa tässä kohtaa erityisesti opintopsykologien työn merkityksestä. Riittävä ja monialainen jälkiohjaus on tärkeää syrjäytymisen ehkäisemiseksi sekä uusien opinto- tai palvelupolkujen löytämiseksi.

Perusteltuna voidaan pitää myös rikosrekisteriotteen esittämisvelvollisuuden laajentamista tilanteisiin, joissa koulutukseen sisältyy olennaisesti työskentelyä iäkkäiden tai vammaisten henkilöiden kanssa. Esitys yhdenmukaistaa sääntelyä suhteessa sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalainsäädäntöön ja tunnistaa paremmin haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden turvallisuuden. On myös perusteltua, että korkeakouluilla on mahdollisuus määräaikaisiin turvaamistoimiin tilanteissa, joissa turvallisuus edellyttää asian selvittämistä. Mahdollisuus rajata osallistumista käytännön tehtäviin tai harjoitteluun voi olla opiskelijan kannalta nykytilaa parempi ratkaisu, jos se mahdollistaa muiden opintojen jatkamisen prosessin aikana. Emme kannata tiedonsaannin laajentamista vireillä olevista prosesseista, Varsinkin mielenterveyden haasteisiin

liittyvät kysymykset eivät ole selvärajaisia. Sen sijaan on perusteltua, että koulutuksen järjestäjillä ja korkeakouluilla on mahdollisuus saada tieto lainvoimaisesta opiskeluoikeuden peruuttamispäätöksestä silloin, kun se on välttämätöntä muiden henkilöiden turvallisuuden suojaamiseksi. Tiedonsiirron tulee kuitenkin perustua huolellisesti käsiteltyihin ja lainvoimaisiin päätöksiin.

Kommentit ehdotusten vaikutuksista

Näkemyksemme mukaan esityksellä on myönteisiä vaikutuksia sääntelyn selkeyteen ja opiskelijoiden oikeusturvaan. Erityisesti SORA-prosessin vireilletulon määrittely sekä opiskelijan siirtämisen sitominen peruuttamispäätökseen vahvistavat opiskelijan oikeudellista asemaa ja poistavat nykytilaan liittyviä epäselviä tilanteita. Jälkiohjauksen vahvistaminen tukee opiskelijoita tilanteissa, joissa opintopolku muuttuu, ja edistää siirtymistä uusiin opintoihin tai muihin palveluihin. Lisäksi mahdollisuus rajata väliaikaiset turvaamistoimet vain käytännön tehtäviin tai harjoitteluun on perusteltua ja tulkintamme mukaan on hyödyllinen esimerkiksi tilanteissa, joissa opiskelija ei ole soveltuva toimimaan terveydenhuollon tehtävissä, mutta kuitenkin muuten selviytyy akateemisesta koulutuksesta. Tällaisista tilanteista on esimerkkejä esimerkiksi psykologian alalla.

Mitä näkemyksiä teillä on ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulujen yhteisestä SORA-oppaasta?

Oppaan laajentaminen on kannatettavaa. Pidämme tärkeänä, että oppaan valmistelussa kuullaan sora-aloja ja se on riittävän täsmällinen ja selkeä.

Muut huomiot esitysluonnoksesta

Sora-prosessin tulee olla viimeinen keino. Korostamme riittäviä opinto-ohjaus ja opintopsykologipalveluja ja niiden merkitystä sekä myös opiskelijaterveydenhuollon palveluja.

Lipsanen Jari
Suomen Psykologiliitto ry